

KRIMINALFORSORGSUDVALGETS
BETÆNKNING OM

REKRUTTERING
OG INSTRUKTION AF
HONORARLØNNEDE
TILSYNSFØRENDE

Udvalgets 3. betænkning

BETÆNKNING NR, 563

1970

ISBN 503 0936 6

S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI, KØBENHAVN

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
Kapitel 1. Rekruttering af honorarlønnede tilsynsførende	7
A. Spørgsmålet om hvem der bør søges rekrutteret	7
B. Spørgsmålet om hvor mange der bør søges rekrutteret	8
C. Rekrutteringsproceduren	8
Kapitel 2. Instruktion af honorarlønnede tilsynsførende	10
A. Indledning	10
B. Oplysninger om instruktion af familievejledere og tilsynsværger i børne- og ungdomsforsorgen og instruktion af tilsynsførende i den svenske kriminalforsorg	10
1. Børne- og ungdomsforsorgen	10
2. Den svenske kriminalforsorg	12
C. Redegørelse for Dansk Forsorgsselskabs nuværende instruktions- virksomhed for honorarlønnede personundersøgere og tilsyns- førende	13
1. Mundtlig instruktion	13
2. Skriftlig instruktion	13
3. Instruktionsmøder afholdt i 1967	14
4. Instruktionsmøder afholdt i 1968	14
5. Nuværende honorarlønnede undersøgeres og tilsynsførendes deltagelse i instruktionsmøder	15
D. Indstilling af 3. september 1968 fra kriminalforsorgsudvalgets ar- bejdsgruppe vedrørende instruktion af tilsynsførende	15
E. Udvalgets overvejelser	19
1. Grundinstruktion	20
2. Efterfølgende instruktion	21
3. Organisatorisk tilrettelæggelse af kursusvirksomheden	21
4. Dissens	22
5. Udgifter	22

BILAG

1. Tilsynsførendes fordeling efter erhverv pr. 14. januar 1969.	24
2. Antal tilsyn varetaget af tilsynsførende pr. 14. januar 1969.	52

Indledning

Kriminalforsorgsudvalget blev nedsat ved justitsministeriets skrivelse af 9. september 1963 med den opgave at overveje

- 1) en revision af anordningen af 21. februar 1933 om tilsyn med betinget domfældte, prøveløsladte m.v. samt om den i straffelovens § 56, stk. 2, omhandlede særlige undersøgelse i sager angående betinget dom,
- 2) hvilke praktiske foranstaltninger der bør iværksættes med henblik på en effektivisering af kriminalforsorgen for de ikke-anstaltsanbragte kriminelle (betinget dømte, tiltalefritagne og benådede, prøveløsladte samt prøveudskrevne fra psykopatforvaring m.v.); der sigtes herved navnlig til problemer vedrørende tilsynenes effektivitet, optagelseshjem, ungdomspensioner, alkoholistbehandling og psykiatrisk behandling,
- 3) mulighederne for iværksættelse af forsorgsmæssige foranstaltninger i forbindelse med meddelelse af de i straffelovens § 199 omhandlede pålæg til prostituerede kvinder.

Udvalget fik ved sin nedsættelse følgende sammensætning:

Daværende kontorchef i justitsministeriet *Niels Madsen* (formand).

Kontorchef i socialministeriet *Asger Friis*.

Dommer *Niels Harbou*.

Daværende vicedirektør for fængselsvæsenet *A. Hye-Knudsen*.

Politiinspektør *Henry Kudsk*.

Statsadvokat *Per Lindegaard*.

Politimester *Niels Schaumburg*.

Direktør *Otto Schlegel*.

Den 17. december 1965 fritog justitsministeriet kommitteret *Niels Madsen* for hvervet som formand og udpegede i hans sted kontorchef i

justitsministeriet, nu direktør for fængselsvæsenet *L. Nordskov Nielsen* til formand for udvalget.

Den 15. marts 1967 udtrådte dommer *Niels Harbou*, og den 20. april 1967 udtrådte kontorchef *Asger Friis*, og i deres sted beskikkedes henholdsvis landsdommer *K. Kjøgø* og kontorchef i socialministeriet *Vagn Holm* til medlemmer.

Kontorchef *P. Ammundsen* og ekspeditionssekretær *Jon Johnsen*, Dansk Forsorgsselskab, samt kontorchef *J. Tornøe*, direktoratet for fængselsvæsenet, har deltaget i udvalgets møder.

I de møder, udvalget har afholdt i forbindelse med den her foreliggende betænkning, har samtlige medlemmer af den nedenfor side 16 omtalte arbejdsgruppe deltaget. Endvidere har fængselsinspektør *Carl Aude*, stats- og ungdomsfængslet i Nyborg, ekspeditionssekretær *Ingrid Kjær*, direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen, og undervisningskonsulent *John Berthelsen*, Danmarks sociale Højskole, deltaget i udvalgets forhandlinger.

Hvervet som udvalgets sekretær har indtil den 21. april 1966 været varetaget af byretsdommer *F. Weber* og derefter af fuldmægtig i justitsministeriet *Sven Ziegler*. Udkastet til den her foreliggende betænkning er dog udarbejdet af ekspeditionssekretær *Jon Johnsen*, Dansk Forsorgsselskab.

Udvalget afgav i oktober 1965 sin første betænkning (betænkning nr. 400 vedrørende tilsyn m.v. med betinget dømte og andre lovovertrædere).

I november 1968 afgav udvalget sin anden betænkning (betænkning nr. 519 om vilkår ved betingede domme og prøveløsladelser).

I udvalgets første betænkning (side 13-14

og 18-19) er gjort rede for anvendelsen af de honorarlønnede tilsynsførende i Dansk Forsorgsselskabs tilsynsarbejde. En opgørelse over antallet af tilsynsførende, deres uddannelse og erhverv samt deres arbejdsbyrde findes i bilag 1 og bilag 4 til 1. betænkning. I nærværende indstilling er som bilag 1 og 2 optaget nogle nyere statistiske oversigter over samme spørgsmål.

Der kan desuden henvises til bilag 3 (med underbilag) til 2. betænkning, som viser, hvor mange tilsyn der varetages af honorarlønnede tilsynsførende i selskabets enkelte afdelinger.

Det var over for udvalget oplyst, at de honorarlønnede tilsynsførende fortrinsvis søges rekrutteret blandt personer, som i kraft af deres uddannelse eller erhverv har tilknytning til socialt eller pædagogisk arbejde og dermed forudsætninger for at kunne gøre fyldest i selskabets tilsynsarbejde efter fornøden instruktion om de særlige problemer, som er forbundet med dette specielle arbejde.

Det var endvidere oplyst, at tilgangen af nye, kvalificerede tilsynsførende ikke var tilstrækkelig til at dække behovet, hvorfor selskabet havde set sig nødsaget til at tildele de bedst kvalificerede tilsynsførende et antal tilsyn, der var større, end selskabet fandt ønskeligt og forsvarligt.

Efter selskabets skøn ville en forhøjelse af

tilsynshonoraret skabe grundlag for en øget rekruttering af særligt egnede tilsynsførende og for en forøgelse af kravene til de tilsynsførendes arbejdsindsats over for hvert enkelt tilsyn.

Under indtryk heraf stillede udvalget forslag om en væsentlig forhøjelse af honoraret for tilsyn, nemlig en forhøjelse af grundbeløbet fra kr. 5,50 til kr. 12,00 månedlig, hvortil kommer sædvanlige honorartillæg.

I overensstemmelse med udvalgets forslag er der fra og med finansåret 1968/69 sket en forhøjelse af forsorgsselskabets bevilling på finansloven, således at honorarerne for tilsyn er kommet op på det ønskede niveau fra 1. april 1968, og der er derefter sket en forbedring af rekrutteringsmulighederne, hvilket sandsynligvis kan henføres til de forhøjede honorarer.

Udvalget har imidlertid ment, at der var behov for en nærmere belysning af problemerne omkring rekrutteringen af tilsynsførende, og at man i forbindelse med en forøgelse af kravene til de tilsynsførende burde tage spørgsmålet om gennemførelse af en vis uddannelse eller instruktion af de tilsynsførende op til behandling.

Resultatet af udvalgets overvejelser vedrørende disse forhold foreligger i denne betænkning.

København, i december 1969.

Vagn Holm

Henry Kudsk

Niels Schaumburg

A. Hye-Knudsen

Per Lindegaard

Otto Schlegel

K. Kjøge

L. Nordskov Nielsen

formand

Jon Johnsen

Sven Ziegler

KAPITEL 1

Rekruttering af honorarlønnede tilsynsførende

Det er udvalgets opfattelse, at de forbedrede økonomiske vilkår for de tilsynsførendes arbejde ikke i sig selv er tilstrækkeligt til at sikre den øgede tilgang af tilsynsførende, som man ønsker.

Udvalget har derfor overvejet, hvorledes man kan effektivisere den nuværende irekutteringsproces og har i forbindelse hermed drøftet, hvilke persongrupper man ønsker at komme i kontakt med, hvilken forøgelse af de tilsynsførendes antal der må anses for påkrævet for at opnå en passende arbejdsbyrde for de enkelte tilsynsførende, og endelig har man drøftet mulige former for en aktiv hvervningsindsats.

A. Spørgsmålet om hvem der bør søges rekrutteret

I sin 1. betænkning, side 44, udtalte udvalget, at personer, der ikke i deres uddannelse eller erhverv har nogen faglig baggrund for deres virke i kriminalforsorgens tjeneste, i mange tilfælde, når særlige personlige forudsætninger er til stede, vil kunne præstere en indsats, der står mål med de uddannedes; man fandt det dog ønskeligt, at tendensen til at rekruttere de honorarlønnede medarbejdere blandt personer med faglige forudsætninger blev fortsat.

I forsorgsselskabets ansøgning af 13. marts 1967 til justitsministeriet om bevilling til forhøjelse af bl.a. tilsynshonorarerne udtales det, at »man søger at rekruttere de honorarlønnede tilsynsførende blandt personer, som i kraft af deres uddannelse eller erhverv har tilknytning til socialt eller pædagogisk arbejde og dermed forudsætninger for at gøre fyldest i selskabets tilsynsarbejde, men det har gennem de senere år vist sig forbundet med stigende vanskeligheder at sikre sig egnede personers medarbejder-

skab, hvilket i mange tilfælde står i nær forbindelse med de lave honorarer, som selskabet yder, idet der på andre områder i den pædagogiske og sociale sektor kan tilbydes timelønnet ekstraarbejde til langt højere honorarer i forhold til arbejdsydelsen.«

I justitsministeriets indstilling af 3. november 1967 til finansudvalget om gennemførelse af forslaget om honorarforhøjelserne peges da også på selskabets vanskeligheder ved at rekruttere honorarlønnede tilsynsførende, der er i besiddelse af fornødne faglige forudsætninger.

Det er således klart, at honorarforhøjelsen er baseret på et ønske om at sikre en højere standard i tilsynsarbejdet gennem en udvidelse af kredsen af fagligt kvalificerede tilsynsførende.

Det må i denne forbindelse erindres, at ca. 80 % af forsorgsselskabets tilsyn er overdraget til honorarlønnede tilsynsførende, herunder et ikke ubetydeligt antal meget vanskelige og problemfyldte tilsyn, som stiller store krav til de tilsynsførende; i det omfang de tilsynsførende ikke formår at yde klienterne den fornødne støtte og praktiske bistand, betyder dette en ekstra belastning af selskabets fastansatte forsorgsmedarbejdere, som er ansvarlige for overtilsynet med de honorarlønnede tilsynsførende.

Man må naturligvis fortsat lægge afgørende vægt på, at alle de tilsynsførende først og fremmest er i besiddelse af de personlige forudsætninger, som er nødvendige for at tilvejebringe det tillidsforhold til klienten, som skal motivere denne til et positivt samarbejde med tilsynsmyndigheden. Det må desuden tages i betragtning, at der er en vis gruppe tilsyn, som ikke stiller større krav til den tilsynsførendes sociale sagkundskab, men hvor hans kontaktevne er vigtigst til opfyldelse af tilsynets formål.

Selv om der således fortsat er Drug for tilsynsførende uden faglige forudsætninger, er udvalget ligesom i sin tidligere betænkning og på linie med forsorgsselskabets og justitsministeriets oven for gengivne udtalelse af den opfattelse, at den aktuelle rekrutteringsopgave primært angår personer, der i kraft af uddannelse eller tidligere beskæftigelse har særlige forudsætninger for tilsynsarbejdet.

B. Spørgsmålet om, hvor mange der bør søges rekrutteret

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om, hvor meget kredsen af honorarlønnede tilsynsførende bør udvides for at sikre en passende spredning af tilsynene.

I 1961 havde selskabet 858 tilsynsførende, jfr. 1. betænkning, bilag 1, men ifølge selskabets årsberetning for 1966, jfr. også nedenfor bilag 1 (side 25), er antallet pr. 1. april 1966 gået ned til 798. I tiden fra 1961 til 1966 er det samlede antal tilsyn samtidig steget fra 4085 til 5589. Denne udvikling har gjort det nødvendigt at tildele en større del af de tilsynsførende flere tilsyn end ønskeligt. I 1961 havde 74 tilsynsførende mere end 10 samtidig løbende tilsyn, hvilket selskabet i almindelighed anser for maksimum for, hvad der bør henlægges til en honorarlønnet medarbejder, som har anden hovedbeskæftigelse, jfr. 1. betænkning, side 19. I 1966 havde 87 tilsynsførende mere end 10 tilsyn, heraf 26 tilsynsførende endog mere end 25 tilsyn.

Som nævnt i indledningen er der siden forhøjelsen af tilsynshonoraret i 1968 sket en forøgelse af rekrutteringen af tilsynsførende, således at selskabet i januar 1969 havde 1006 tilsynsførende.

Selv om der blandt de stærkest bebyrdede tilsynsførende er en del, som ikke har anden beskæftigelse ved siden af tilsynsarbejdet, og en del, som beskikkes som tilsynsførende for klienter, med hvem de allerede har forbindelse i kraft af deres ansættelse i andre sociale institutioner, bør der dog skabes mulighed for at nedsætte arbejdsbyrden for de fleste af disse tilsynsførende. For den tilsynsførende, der har sædvanlig heltidsbeskæftigelse, bør antallet af tilsyn efter udvalgets opfattelse i almindelighed ikke overstige 5.

Det må endvidere anses for ønskeligt at disponere over så stor en stab af tilsynsførende, at det ikke er påkrævet at belaste et flertal af

dem med det forsvarlige maksimumtal for tilsyn, og man bør kunne disponere over en arbejdskraftreserve i tilfælde af stigninger i det samlede antal tilsyn.

Udvalget må på dette grundlag skønne, at der vil være behov for at forøge antallet af tilsynsførende fra ca. 800 til 1200-1300 inden for den nærmeste fremtid. Det er nærliggende at antage, at de krav, der efter honorarforhøjelsen må stilles til de tilsynsførendes arbejde, samtidig vil føre til en begrænsning i selskabets nuværende stab af tilsynsførende.

Da selskabet har en normal afgang på mindst 100 tilsynsførende om året, skal der herefter rekrutteres mellem 300 og 400 nye tilsynsførende om året, hvis man sigter efter at nå op på det ønskelige antal inden for et tidsrum af 1-2 år.

C. Rekrutteringsproceduren

Som nævnt i 1. betænkning, side 27, sker hvervning af nye tilsynsførende for tiden hovedsagelig ved at interesserede personer selv henvender sig til selskabet, ofte henvist af en bekendt, der allerede er tilsynsførende, og ved at selskabet søger at finde frem til en person, der er egnet til at overtage tilsynet med en bestemt ny klient.

Disse hvervningsformer har kun bragt den tilgang, som var nødvendig for at erstatte den stadige afgang af tilsynsførende, som findes uegnede, mister interessen, skaffer sig andet arbejde osv., og det er derfor nødvendigt at iværksætte en mere aktiv og intensiv hvervningskampagne, hvis man skal opnå den ønskede forøgelse af de tilsynsførendes antal.

Forsorgsselskabet har forsøgsvis et par gange annonceret i dagspressen og i socialrådgiverforeningens medlemsblad efter honorarlønnede tilsynsførende og personundersøgere, og det har vist sig muligt at komme i kontakt med egnede personer ad denne vej, men også en hel del mere eller mindre uegnede reflekterer på dagbladsannoncerne.

Udvalget finder det anbefalelsesværdigt, at selskabet gennem en bredt anlagt annoncekampagne søger at komme i forbindelse med interesserede personer, først og fremmest gennem de faglige tidsskrifter, men også gennem dagspressen.

Gennem de faglige tidsskrifter kan man få en stor gruppe med faglige kvalifikationer i tale, og gennem dagspressen kan man desuden nå en bredere, interesseret personkreds og en

formentlig ikke helt ubetydelig gruppe fagligt uddannede, hjemmearbejdende kvinder, som ikke er interesseret i egentligt udearbejde, men som meget vel kan tænkes at være interesseret i at føre nogle få tilsyn for at holde sig a jour med udviklingen.

Selskabet fremstillede for nogle år siden en 25 minutters tonefilm, »I konflikt med loven«, om selskabets arbejde til brug i propagandaøjemed, navnlig med henblik på indsamling af midler til selskabets hjælpevirksomhed, men filmen har i vidt omfang været anvendt i det almindelige oplysningsarbejde i skoler, ungdomsklubber osv., og det er udvalget bekendt, at man i Sverige er ved at fremstille et billedbånd til brug i hvervningsøjemed. Propagandamidler af denne art er utvivlsomt af stor værdi, og udvalget finder det ønskeligt, om der gennem de statslige organer for kortfilmproduktion

(Kortfilmrådet eller Statens Filmcentral) kunne produceres en film til brug i rekrutteringsarbejdet. Anvendelsen af en sådan film ville også være af betydning i det almindelige folkeoplysende arbejde. Udvalget ønsker på samme måde at pege på den værdi en tilsvarende virksomhed fra radio og fjernsyn ville få.

En udvidelse af den indsats i oplysningsarbejdet, der allerede nu udøves af selskabets medarbejdere som foredragsholdere i en række foreninger, og som efter udvalgets opfattelse i sig selv er meget værdifuld, vil være medvirkende til at fremme rekrutteringen af tilsynsførende.

Udvalget skal endelig anbefale, at selskabet udarbejder en lille pjece eller folder med en kort orientering om selskabets virksomhed og den honorarlønnede tilsynsførendes rolle i tilsynsarbejdet.

KAPITEL 2

Instruktion af honorarlønnede tilsynsførende

A. Indledning

Udvalget har ment at burde overveje en udbygning af den instruktion om tilsynsarbejdet, som gives de tilsynsførende, såvel på det tidspunkt hvor den tilsynsførende skal introduceres i arbejdet, som senere hen, hvor han skal holdes orienteret om udviklingen inden for kriminalforsorgen i videste forstand og skal støttes i det praktiske tilsynsarbejdes problemer og konflikter.

Udvalget vedtog den 14. februar 1968 at nedsætte en arbejdsgruppe til at fremkomme med forslag til en detaljeret skitse til en fastere organiseret instruktion af kriminalforsorgens tilsynsførende. Arbejdsgruppens indstilling gives nedenfor i afsnit D.

B. Oplysninger om instruktion af familievejledere og tilsynsværger i børne- og ungdomsforsorgen og instruktion af tilsynsførende i den svenske kriminalforsorg

1. Børne- og ungdomsforsorgen.

Ved lov om børne- og ungdomsforsorg af 4. juni 1964 indførtes *familievejledning* som noget nyt i lovens §§ 18 og 19, jfr. socialministeriets cirkulære af 11. oktober 1968 om børne- og ungdomsværnenes familievejledning.

Familievejledningen efter de nye bestemmelser må ses som en videreførelse og udbygning af det hidtidige almindelige tilsyn, bortset fra tilsynet med plejebørn, hvorom der er givet regler i socialministeriets cirkulære af 28. juni 1966.

Ved loven opretholdtes de tidligere regler om beskikkelse af *tilsynsværge*, hvor dette er påkrævet af hensyn til barnets eller den unges tarv.

Tilsynsværgerne skal bistå familien med råd og vejledning og ved stadig personlig kontakt følge barnets eller den unges udvikling.

I den siden lovens ikrafttræden pr. 1. april 1965 forløbne tid er der anerkendt ca. 165 familievejledningsordninger, dækkende områder med i alt ca. 4 millioner indbyggere. Der er i disse ordninger ansat ca. 325 familievejledere.

I nævnte cirkulære om familievejledning er det i pkt. 18 anført, at krav om en bestemt forudgående uddannelse ikke findes at kunne opstilles. Socialrådgivere og personer med tilsvarende uddannelse og praktisk erfaring inden for den sociale kommunale administration vil i almindelighed kunne gøre god fyldest.

Sundhedsplejersker vil kunne løse opgaven, især når det drejer sig om familier med spæde børn eller eventuelt børn op til skolealderen. For disse aldersklasser kan i øvrigt også peges på barneplejeuddannede og børnehavelærere.

For familier med større børn kan læreruddannede, børneforsorgspædagoger, husholdningslærerinder, fritidspædagoger eller klubmedarbejdere komme på tale.

I øvrigt vil også personer med baggrund i mere praktisk betonet uddannelse eller erfaring kunne anvendes. Det kan således være tilfældet med personer, der gennem virksomhed som tilsynsførende, som tilsynsværge, som undersøger i børneværnsager eller ved lignende socialt arbejde har vist særlig forståelse for og evner for arbejde af denne art.

Det er en betingelse for anerkendelse af en familievejledningsordning, at de familievejledere, der ikke er socialrådgivere, gennemgår et af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen iværksat *kursus for familievejledere*.

Fritagelse for deltagelse i et sådant kursus kan dog undtagelsesvis meddeles familievejledere, som gennem anden forudgående uddannelse har grundigt kendskab til de emner, kurserne omfatter.

Udviklingen har medført, at disse kurser nu afholdes på Danmarks sociale højskoler i København og Århus efter en undervisningsplan, der omfatter ca. 420 timers undervisning med et ugentligt gennemsnit på ca. 35 timer.

Kurserne er i Århus indledt med 1 uges internatkursus, medens de i København er gennemført helt som eksternatkurser. De gennemføres i øvrigt enten kontinuerligt over 3 måneder eller i 3 perioder à 1 måneds varighed, fordelt over en vinter. Undervisningen omfatter børne- og ungdomsforsorg, socialret, institutionslære, dagliglivets jura, hjemmets økonomi og husførelse, socialmedicin, psykiatri, socialpædagogik, familievejledning og journalarbejde m.v.

Der afholdes endvidere *suppleringskurser* af 1 uges varighed for familievejledere, der har været i arbejde i mindst 2 år.

Familievejlederkurserne betragtes ikke som en uddannelse, men som et supplement til de forudsætninger, som familievejlederne møder med.

Når det omhandlede ret korte grundkursus stort set har vist sig at være tilfredsstillende som »indføring« i arbejdet, skyldes dette dels kravet om forudgående uddannelse og/eller praktisk erfaring, dels også bestemmelserne i familievejledningscirkulærets pkt. 19, hvorefter familievejlederne skal have adgang til bistand af et vejledende organ bestående af en gruppe særligt sagkyndige, som børne- og ungdomsværnet stiller til rådighed for vejlederne. Det har vist sig hensigtsmæssigt at lade denne gruppe omfatte en læge, en psykolog, en jurist samt en person med særlig erfaring inden for den sociale lovgivning. Den sagkyndige gruppe kan være rådgivende for familievejledere fra flere kommuner, men det er en forudsætning for anerkendelse af den enkelte familievejledningsordning, at der foreligger en fast aftale om regelmæssige møder mellem familievejledere og de særligt sagkyndige. Gennem denne ordning får familievejlederne en efterfølgende uddannelse i nøje forbindelse med de opstående problemer i arbejdet.

Det har endvidere vist sig, at familievejledere har behov for en støtte, som det rent praktisk har vist sig hensigtsmæssigt, at børneværnskon-

sulenterne yder dem. Konsulenterne samler i flere områder - særligt hvor der er etableret amtsfamilievejledningsordninger - familievejlederne til regelmæssige møder. Arbejdet som familievejleder er så personligt belastende, at det er af betydning for familievejlederne, at de har kontakt med kolleger og støtte gennem regelmæssig supervision af børneværns konsulenter foruden møderne med særligt sagkyndige. Den anførte udvikling må betragtes som meget hensigtsmæssig, idet den virker udviklende på familievejledningsordningernes kvalitet.

Der er af socialministeriet nedsat et arbejdsudvalg med det formål at drøfte de om familievejledningen indhøstede erfaringer og at fremkomme med eventuelle forslag til ændringer af de gældende bestemmelser.

Tilsynsarbejdet er i vidt omfang lagt i hænderne på honorarlønnede medarbejdere, *tilsynsværger*, som rekrutteres blandt personer med meget forskellige forudsætninger for socialt arbejde, ganske som kriminalforsorgens tilsynsførende.

Instruktionen af tilsynsværgerne varierer stærk fra sted til sted, men ikke mindst i Storkøbenhavn, Århus og på Fyn finder der en mere omfattende kursusvirksomhed sted. I Århus har der eksempelvis i samarbejde med Danmarks sociale højskole forsøgsvis været afholdt et kursus med 3 timers undervisning hver mandag eftermiddag over 12 uger.

Erfaringerne herfra og fra et tilsvarende kursus i Odense tyder på, at mange tilsynsværger har svært ved at afse tid til at deltage i møder i dagtimerne.

Foreningen af børne- og ungdomsnævn i København og Roskilde amtsråds kredse har afholdt en række orienteringsmøder for tilsynsværger en enkelt aften. Der har været god tilslutning til denne mødeform.

I København og Grenå har der endvidere været afholdt ugekurser med heldagsundervisning for tilsynsværger fra hele landet. Denne form for kursus forudsætter, at man yder deltagernes godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste.

Der er af socialministeriet nedsat et arbejdsudvalg med det formål at udarbejde forslag til en ny instruks for tilsynsværger til afløsning af arbejds- og socialministeriernes bekendtgørelse nr. 297 af 23. juni 1941, samt tage forskellige spørgsmål i forbindelse med udøvelse af tilsynsværgemål op til overvejelse, herunder bl.a. spørgsmålet om uddannelse af tilsynsværger.

2. Den svenske kriminalforsorg.

I august 1967 afgav et af det svenske justitsministerium nedsat udvalg en betænkning om de honorarlønnede tilsynsførende (»Betänkande angående de enskilda övervakarna inom kriminalvården«, Stockholm 1967, stencileret), som bl.a. behandler spørgsmålene om rekruttering, uddannelse og tilsynshonorar.

Det fremgår af betænkningen, at de enkelte skyddskonsulenter tilrettelægger kurser inden for deres respektive distrikter. Der har gennem de senere år været afholdt ca. 40 kurser årligt med ca. 1000 deltagere hvert år. I nogle skyddskonsulentdistrikter har der været afholdt flere kurser årligt, men i mange distrikter har der slet ikke været arrangeret kurser, og på grundlag af et rundspørge blandt de tilsynsførende mener man at måtte anslå, at kun en trediedel af de ca. 9000 tilsynsførende har deltaget i kurser for tilsynsførende. Kurserne tilrettelægges dels som aftenmøder, dels som weekendmøder, og kursernes indhold varierer betydeligt fra distrikt til distrikt.

Udover de egentlige kurser arrangeres omkring 70 mindre møder om året, hvor man informerer de tilsynsførende om aktuelle emner eller diskuterer tilsynsproblemer.

Bevillingerne til instruktionsvirksomheden har ikke kunnet udnyttes fuldt ud, bl.a. fordi skyddskonsulenterne på grund af andre arbejdsopgaver ikke har kunnet afse mere tid til undervisning og tilrettelæggelse af kurser.

Udvalget anser det for ønskeligt, at der sker en udvidelse af undervisningen for de tilsynsførende, men anser det for urealistisk at regne med, at den af skyddskonsulenterne ledede kursusvirksomhed kan øges så meget inden for en rimelig periode, at der kan gives en majoritet af de tilsynsførende en sådan instruktion.

Udvalget anbefaler derfor, at den grundliggende undervisning gives de tilsynsførende i form af korrespondancekursus evt. suppleret med studiekredsaktivitet, medens skyddskonsulenterne bør koncentrere sig om gruppemøder, hvor man drøfter konkrete tilsynssager, og informative møder om ændringer i lovgivning, det sociale hjælpeapparat og lignende.

Det er over for udvalget oplyst, at den svenske kriminalvårdsstyrelses særlige uddannelsessektion nu er ved at omlægge uddannelsesprogrammet, idet man for finansåret 1968/69 har fået forhøjet bevillingen til uddannelse af de

honorarlønnede medarbejdere fra 20.000 kr. til 150.000 kr.

Lederen af kriminalvårdsstyrelsens uddannelsessektion, byråchef Lars Bolin, har for nylig i en artikel om »Utbildning av personundersökare og övervakare, budgetåret 1968/69« (»KRIMA«, Information fra Kungl. Kriminalvårdsstyrelsen, årgang 3, nr. 3, september 1968) udtalt, at målsætningen for uddannelsen af tilsynsførende koncentrerer sig om følgende områder:

1) Elementær orientering om love og administrative bestemmelser om tilsynsarbejdet, herunder klientens rettigheder og pligter.

2) Orientering om det specielle forsorgsområde, den tilsynsførende er knyttet til, og nogen kendskab til tilgrænsende sociale områder.

3) Kendskab til tilsyns- og samtalemetodik.

4) Orientering om de lokale hjælpe- og støtteorganer.

5) Opøvelse i kontaktevne og tilegnelse af behandlingsattituder.

Bolin opdeler uddannelsen i 3 faser, introduktionen, grundkursus og videreuddannelse.

Introduktionen for nye tilsynsførende og eventuelle interesserede tænkes praktiseret som et aftenmøde, hvor deltagerne får en almindelig orientering om tilsynets formål, tilsynsmyndighedens organisation og de videre uddannelsesstadier. Til støtte for denne introduktion er man ved at udarbejde et billedbånd og en mindre tryksag.

Grunduddannelsen må omfatte de ovennævnte 5 punkter og kan i øvrigt tilrettelægges på basis af en håndbog, »Att vara övervakare« af chefspsykolog Kurt Gordan (Bonniers forlag, Stockholm 1967), til hvilken der er udarbejdet en studievejledning og et særligt brevkursus.

Videreuddannelsen skal dels dække de tilsynsførendes behov for grundigere kundskaber, træning i kontaktevne og behandlingsattituder, dels formidle den professionelle forsorgsmedarbejders løbende vejledning og uddybe hans kendskab til de tilsynsførendes personlige egenskaber. Denne løbende uddannelse kan praktiseres under mange former, f.eks. foredrag, gruppe- eller studiekredsarbejde, diskussionsmøder og ektemporalspil.

Uddannelsen af tilsynsførende sker gennem de forskellige forsorgsgrene, herunder kriminalforsorgen, gennem lokale foreninger af tilsynsførende og gennem de almindelige oplysningsforbund, navnlig ABF (Arbetarnas Bildningsförbund).

C. Redegørelse for Dansk Forsorgsselskabs nuværende instruktionsvirksomhed for honorarlønnede personundersøgere og tilsynsførende

1. Mundtlig instruktion.

Alle nye undersøgere og tilsynsførende modtager ved hvervets overtagelse en mundtlig, individuel instruktion ved en samtale med en af selskabets faste forsorgsmedarbejdere, som regel vedkommende afdelingsleder.

Denne instruktion omfatter:

- a) en orientering om selskabets organisation og placering i det kriminalretlige system.
- b) en redegørelse for personundersøgelsens, respektive tilsynets formål, tilsynets praktiske indhold og virkemidler.
- c) en redegørelse for den tilsynsførendes forpligtelser med hensyn til kontakt med klienten, indsendelse af rapporter, tavshedspligt m.v.
- d) en redegørelse for den tilsynsførendes forhold til den faste forsorgsmedarbejder, herunder kompetenceproblemer.

e) oplysninger om honorarets størrelse.

Den indledende orientering følges op af en mere indgående drøftelse af problemerne omkring de første konkrete hverv, som overdrages undersøgeren og den tilsynsførende. De første personundersøgelser gennemgås nøje med den nye undersøger. Med hensyn til de nye tilsynsførende søger man i den første tid at holde en snævrere kontakt og yde vejledning i alle de nye problemer, som den tilsynsførende ustandselig bliver stillet overfor.

Der er ikke væsentlige forskelle mellem de forskellige afdelingers praksis.

I ganske enkelte tilfælde har man ved centralkontoret praktiseret at lade nye tilsynsførende, som ikke i kraft af uddannelse eller erhverv havde særlige kvalifikationer, gøre tjeneste som volontører i et par måneder, hvor de deltog i personalekonferencer, retsmøder og praktisk forsorgsarbejde. Denne ordning indebærer mange fordele, men kan naturligvis kun praktiseres, når den pågældende ikke har andet arbejde og har dagen til rådighed. Enkelte af personundersøgerne og de tilsynsførende har på samme måde gennem deres **socialrådgiver**-praktik fået indblik i selskabets arbejde.

2. Skriftlig instruktion.

Personundersøgerne har ved hvervets overtagelse fået udleveret tilsynsnævnets instruks af 10. april 1935, og siden 1951 desuden en af

selskabet udfærdiget skriftlig vejledning i foretagelse af personundersøgelser. Den gældende vejledning er udarbejdet i februar 1962, men en revideret udgave er under udarbejdelse og forventes udsendt i løbet af 1970. I de til vejledningen hørende bilag er optaget alle gældende cirkulærer og bestemmelser vedrørende personundersøgelser.

Tilsynsførende har ved hvervets overtagelse tidligere fået udleveret tilsynsnævnets vejledning for tilsynsførende af 10. april 1935, men selskabet har senere udfærdiget en ændret instruks, »Retningslinier for selskabets tilsynsførende« af 15. november 1958.

Sideløbende med udvalgets drøftelser om instruktionsproblemerne har forsorgsselskabet udarbejdet en ny skriftlig vejledning, og udvalget har deltaget i vejledningens forberedelse, idet et udkast til vejledningen har været forelagt udvalget til drøftelse. Vejledningen, som er en parallel til selskabets udførlige vejledning i foretagelse af personundersøgelser, er udsendt til samtlige tilsynsførende i oktober 1969.

Nye medarbejdere får derhos udleveret selskabets senest udkomne årsberetning, og hvert år udsendes årsberetningen til alle honorarlønnede medarbejdere. Gennem årsberetningen orienteres medarbejderne bl.a. om oprettelse af nye ungdomspensioner og ændringer af bestående institutioner, og gennem de senere år har man tillige søgt at give en bredere orientering om forsorgsarbejdet gennem optryk af foredrag og redegørelser for nye love og bestemmelser og lignende aktuelt stof. Siden 1959 har årsberetningerne bragt følgende artikler:

1959: Århus afdelingens arbejde.

1960: Samarbejdet med Københavns opdagelsespolitiet og Dansk Forsorgsselskab.

1961: Arbejdet ved en af selskabets anstaltsafdelinger (Renbæk).

1962: Det psykiatriske arbejde i Dansk Forsorgsselskab.

1963: Nye regler om straffeattester.

1964: Nye regler om nordisk samarbejde om tilsyn m.v.

1965: Nye regler om prøveløsladelse. Kriminalforsorgsudvalget.

1966: Kriminalforsorgen på Grønland.

1967: Tilsynsklienternes recidiv.

1968: Specialarbejderskolen »Assersbølgård«.

Århus afdeling og Roskilde afdeling har udarbejdet en kort instruktionsskrivelse for nye tilsynsførende.

Personundeirsøgerne har tidligere i den udle-

verede vejledning kunnet finde et uddrag af de mest relevante bestemmelser i straffeloven, men i 1967 har man udleveret et eksemplar af straffeloven til samtlige undersøgere.

Herudover er der til undersøgerne ved centralkontoret udleveret særtryk af 2 artikler i »Juristen« 1961 af Waaben og Nordskov Nielsen om de nye regler om betingede domme m.v., og siden 1965 et eksemplar af kriminalforsorgsudvalgets betænkning af 1965.

Samtlige undersøgere har endvidere fået et eksemplar af kriminalforsorgsudvalgets betænkning af 1969 om vilkår ved betingede domme og prøveløsladelser.

3. Instruktionsmøder afholdt i 1967.

Ålborg afdeling.

19. april 1967 afholdtes møde for medarbejderne samt repræsentanter for domstolene og anklagemyndigheden.

Statsadvokat Per Lindegaard holdt foredrag om sanktionssystemet over for unge lovovertrædere, og afdelingsleder Houge Laursen redegjorde for praktiske tilsynsproblemer. Efterfølgende diskussion.

Deltagerantal: 133.

Viborg afdeling.

14. november 1967 afholdtes i Randers møde for medarbejderne.

Dommer K. Bonfils, politifuldmægtig P. Bruun Jørgensen og landsretssagfører Victor Christensen indledte en drøftelse over emnet »Tilsyn - tilbud eller tvang?«

16. november 1967 afholdtes i Herning et tilsvarende møde over samme emne med indledning af dommer Sv. Aa. Christensen, politiassessor H. Metzou og landsretssagfører Henry Pedersen.

I begge møder afholdtes gruppediskussioner i 10-mandsgrupper, hvorefter man afsluttede med plejardebater.

Deltagerantal: Ca. 50 i hvert møde.

Esbjerg afdeling.

I februar 1967 afholdtes møde for personundersøgere.

Afdelingsleder Lotte Porsing, centralkontoret, instruerede om undersøgelsesarbejdet. Efterfølgende diskussion.

Deltagerantal: 15.

Lolland-Falster afdeling.

Ingen møder er afholdt i 1967. Afdelingen skiftede leder den 1. juli 1967.

Bornholms afdeling.

Ingen møder er afholdt, da samtlige tilsyn føres uden bistand af honorarlønnede tilsynsførende.

Fyns afdeling.

21. november 1967 afholdtes møde for medarbejdere.

Rechtsassessor Brandt Pedersen, politiassessor Bjarne Høj og forsorgsleder Leif Birkelund indledte en

drøftelse over emnet »Myndighedernes forventning til tilsynsarbejdet og evt. kritik heraf«. Efterfølgende diskussion.

Deltagerantal: 35.

Herudover har afdelingen afholdt 8 gruppemøder om klientbehandling med 6-10 deltagere. Ialt 15 tilsynsførende har deltaget i disse møder.

Kolding afdeling.

Ingen møder er afholdt i 1967.

Århus afdeling.

13. april 1967 afholdtes møde for personundersøgere.

Mødet formede sig som en fri diskussion med udgangspunkt i nogle konkrete undersøgelsessager.

Deltagerantal: 25 undersøgere fordelt på 2 grupper.

I oktober startede afdelingen en studiekreds for tilsynsførende med et månedligt aftenmøde, hvor man drøfter tilsynets mål og midler. En dommer og en anklager har deltaget i studiekredsen under drøftelse af samarbejdsproblemer. Studiekredsen har holdt 3 møder i 1967.

Deltagerantal: 22-25 tilsynsførende.

Hillerød afdeling.

Afdelingen er oprettet den 1. april 1967. Ingen møder er afholdt i 1967.

Roskilde afdeling.

Ingen møder er afholdt i 1967.

Centralkontoret.

I december 1967 afholdtes 2 instruktionsmøder for nye tilsynsførende, som har fungeret i mindre end 1 år. Møderne afholdtes om aftenen og varede ialt 7 timer. 4 af centralkontorets faste medarbejdere orienterede om selskabets organisation, personundersøgelser, retslige sanktioner, særvilkår, alkoholbehandling og psykiatrisk behandling og institutionsanbringelser. På grundlag af dupliserede referater af tilsynsforløb og eksempler på udfyldte tilsynsrapporter, som var udsendt til deltagerne, drøftede man tilsynsarbejdet og kravene til rapporternes indhold.

Deltagerantal: 11 tilsynsførende, som deltog i begge møder.

4. Instruktionsmøder afholdt i 1968.

Ålborg afdeling.

1. november, 8. november, 22. november og 6. december 1968 afholdtes møder for undersøgere og tilsynsførende i henholdsvis Thisted amt, Hjørring amt, Ålborg amt og Ålborg by.

Ved møderne drøftede man en række praktiske problemer i relation til undersøgelser og tilsyn på grundlag af korte oplæg fra afdelingens faste forsorgsmedarbejdere.

Deltagerantal: 76 ialt.

Viborg afdeling.

Ingen møder er afholdt i 1968.

Esbjerg afdeling.

Ingen møder er afholdt i 1968.

Lolland-Falster afdeling.

3. oktober 1968 afholdtes møde for undersøgere og tilsynsførende.

Afdelingsleder K. Guldager orienterede om afdelingens arbejde, kontorchef P. Ammundsen redogjorde for kriminalforsorgsudvalgets virksomhed, og forstander E. Brinch fortalte om pædagogiske principper i institutionsarbejdet.

Deltagerantal: 15.

Bornholms afdeling.

Som ovenfor nævnt har afdelingen ingen honorarlønnede tilsynsførende.

Fyns afdeling.

7. oktober 1968 afholdtes møde for undersøgere og tilsynsførende.

Politikommisær Keld Petersen indledte en drøftelse over emnet »ungdomseufomani«.

Kolding afdeling.

18. november, 25. november, 2. december og 11. december 1968 afholdtes møder i henholdsvis Kolding, Vejle, Sønderborg og Haderslev, hvor afdelingsleder M. Opstrup holdt foredrag om tilsynsvirksomhedens relation til myndighederne.

Møderne dannede indledningen til 3 efterfølgende studiekredsmøder i hver af de nævnte byer i løbet af vinteren 1968/69.

Århus afdeling.

Den i oktober 1967 påbegyndte studiekreds fortsatte i foråret 1968 med 3 møder for tilsynsførende. I oktober 1968 startede afdelingen en ny studiekreds for ca. 30 tilsynsførende med et månedligt aftnemøde.

Foruden afdelingslederen har en psykiater og en kriminalkommisær deltaget i studiekredsen, hvor afdelingens faste forsorgsmedarbejdere har fungeret som ledere af gruppearbejde. Studiekredsen har afholdt 4 møder i efteråret 1968.

Hillerød afdeling.

Ingen møder er afholdt i 1968.

Roskilde afdeling.

Ingen møder er afholdt i 1968.

Centralkontoret.

I lighed med tidligere år har der været afholdt 2 møder for nye tilsynsførende 28. februar og 6. marts 1968 med samme program som i 1967.

Deltagerantal: 11 tilsynsførende, som deltog i begge møder.

5. Nuværende honorarlønnede undersøgernes og tilsynsførendes deltagelse i instruktionsmøder.

Det er ikke muligt at angive nøjagtigt, hvor mange af de honorarlønnede medarbejdere, der har deltaget i instruktionsmøder i årenes løb.

Ifølge de fra lokalafdelingerne modtagne op-

lysninger har mellem 50 og 65 % af de nuværende tilsynsførende og mellem 75 og 100 % af de nuværende undersøgere deltaget i mødevirksomheden.

Ved centralkontoret disponerer man for tiden over 200 honorarlønnede tilsynsførende, hvoraf 25 tillige er undersøgere. Man kan med sikkerhed oplyse, at 116 (58%) af disse har deltaget i mindst 1 instruktionsarrangement, og at 40 af de 116 har deltaget i fra 2-6 arrangementer. Da selskabet nogle gange har afholdt foredragsrækker, for hvilke man ikke har udarbejdet deltagerlister, vil man imidlertid skønne, at omkring 70 % af de tilsynsførende i København har deltaget i mødevirksomheden.

D. Indstilling af 3. september 1968 fra kriminalforsorgsudvalgets arbejdsgruppe vedrørende instruktion af tilsynsførende

Indledning.

På kriminalforsorgsudvalgets møde den 14. februar 1968 vedtog man at nedsætte en arbejdsgruppe til at fremkomme med forslag til en detaljeret skitse til en fastere organiseret instruktion af kriminalforsorgens tilsynsførende.

Arbejdsgruppen fik følgende sammensætning:

Kontorchef *P. Ammundsen*, Dansk Forsorgsselskab.

Ekspeditionssekretær *J. Johnsen*, Dansk Forsorgsselskab.

Ekspeditionssekretær *A. Toft*, Uddannelseskommissionen for det sociale område.

Afdelingsleder *M. Elmquist*, Dansk Forsorgsselskab.

Afdelingsleder *Hellmut Sørensen*, Dansk Forsorgsselskab.

Forsorgsleder *J. Mulvad*, statsfængslet i Vridsløselille.

Børneværnskonsulent *Frode Sørensen*, direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen.

Lektor *Wulff Feldman*, Danmarks sociale Højskole.

Arbejdsgruppen har afholdt 5 møder, og gruppens drøftelser har stærkt understreget det store behov for en udbygning af instruktionen af de tilsynsførende under hensyntagen til, at tilsynet udover rent kontrolmæssige funktioner skal indebære et reelt tilbud om støtte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer, jfr. bemærkningerne herom side 16 i kriminalforsorgsudvalgets betænkning (nr. 400/1965).

De tilsynsførendes forudsætninger og placering i forsorgsarbejdet vil være kriminalforsorgsudvalget bekendt, og man skal derfor her kun kort redegøre for nogle af de faktiske forhold, der ligger til grund for arbejdsgruppens overvejelser.

Dansk Forsorgsselskab har for tiden omkring 800 tilsynsførende, og der rekrutteres hvert år ca. 100-150 nye. Afgangen er imidlertid af samme størrelse som tilgangen, således at antallet af tilsynsførende er nogenlunde konstant fra år til år.

Ca. 300 tilsynsførende har kun et enkelt tilsyn, ca. 200 har 2-3 tilsyn og ca. 170 har 4-10 tilsyn og ca. 100 har mere end 10 tilsyn.

De tilsynsførende har vidt forskellige forudsætninger for forsorgsarbejdet. Omkring halvdelen af de tilsynsførende har i kraft af deres uddannelse eller erhverv kendskab til kriminalforsorgen i frihed eller til socialt arbejde i almindelighed, men den anden halvdel møder uden særlige faglige kvalifikationer.

De fleste tilsynsførende er heltidsbeskæftigede i andet arbejde og udfører tilsynsarbejdet i deres fritid.

Ved tilrettelæggningen af en instruktionsvirksomhed må der tages tilbørligt hensyn til disse forhold.

Der må ligeledes tages hensyn til, at tilsynsarbejdet er ret beskedent honoreret og udføres på frivilligt grundlag.

Det bør dog overvejes, om honorarordningen ikke kan begrunde, at der ved antagelsen som tilsynsførende opstilles en forudsætning om, at pågældende er villig til at gennemgå grundkursus og løbende instruktion.

Arbejdsgruppen ønsker at fremhæve, at der er tale om et område, hvor en systematiseret undervisning ikke tidligere har fundet sted, hvorfor de af gruppen fremsatte forslag må betragtes som et eksperiment. Forslagenes rækkevidde er begrænset under hensyn til projektets forsøgsvisse karakter.

Arbejdsgruppen vil endelig pege på, at den foreslåede kursusplan forudsætter, at forsorgsselskabet ansætter en medarbejder, der kan hellige sig de uddannelsesmæssige problemer og tilrettelægge og koordinere kurser og møder for hele landet.

Af hensyn til behovet for en koordinering af uddannelserne inden for det sociale område, bør man i øvrigt være opmærksom på muligheden for et nærmere samarbejde med Danmarks

social Højskole ved planlægningen og iværksættelsen af arbejdsgruppens forslag.

Introduktion.

Forsorgsselskabet er ved at udarbejde en skriftlig vejledning for tilsynsførende *), som vil være et værdifuldt supplement til den nuværende mundtlige orientering, som alle nye tilsynsførende modtager og fortsat bør modtage.

Den skriftlige vejledning sikrer til en vis grad en ensartet orientering af alle tilsynsførende, forudsat at dens indhold mundtligt drøftes igennem med dem, og vejledningen kan desuden benyttes som håndbog under tilsynsarbejdets udøvelse.

For de tilsynsførende, som af særlige grunde har påtaget sig et enkelt tilsyn, men i øvrigt ikke ønsker at føre tilsyn i almindelighed, vil der ikke være anledning til at etablere anden grundinstruktion end den, der gives gennem vejledningen og den individuelle orientering.

Målsætning.

Under henvisning til de indledende bemærkninger mener man af praktiske og økonomiske grunde indtil videre at måtte se bort fra muligheden af at tilrettelægge en egentlig uddannelse for de private tilsynsførende, men den nuværende instruktionsform er på den anden side uensartet og klart utilstrækkelig, og der savnes i det store og hele en fast, løbende kontakt mellem forsorgsselskabet og de tilsynsførende.

Målsætningen må derfor være dels at bibringe alle tilsynsførende (med de nedenfor angivne begrænsninger) en mere omfattende basisviden om regler og arbejdsprincipper i tilsynet med lovovertrædere, dels at etablere en tættere, regelmæssig kontakt af instruktivt indhold med de tilsynsførende.

Et vigtigt element i instruktionen vil være at lære de tilsynsførende at kende deres begrænsning og at støtte sig nøje til den professionelle forsorgsmedarbejder i behandlingen af de konkrete tilsynsproblemer.

Grundkursus.

Det vil være hensigtsmæssigt at tilrettelægge et grundkursus for alle nye tilsynsførende, men man vil anbefale, at deltagerne som almindelig regel først udvælges, når de gennem ca. 6 må-

*) Vejledningen er trykt og udsendt i oktober 1969, jfr. ovenfor side 14.

neder har fungeret som tilsynsførende, for at man kan få lejlighed til at udskille de nye tilsynsførende, som hurtigt taber interessen eller viser sig åbenbart uegnede til arbejdet.

Ved udvælgelsen af deltagere kan der på grund af økonomiske proportionalitetsbetragtninger blive tale om at udskyde en del af de tilsynsførende, som kun ønsker at have et enkelt tilsyn ad gangen. Dette må også anses som sagligt forsvarligt, for så vidt angår tilsynsførende med praktisk eller teoretisk kendskab til socialt behandlingsarbejde; men man må i øvrigt anse det for påkrævet, at også den gruppe tilsynsførende, som har særlige forudsætninger for arbejdet, indkaldes til dette grundkursus for at få indblik i kriminalforsorgens særlige problematik. Med hensyn til kursusformen kan man enten afholde 1) et ugentligt aftenmøde gennem 2-3 måneder 2) en serie lange weekend møder (fra fredag eftermiddag til søndag aften) fordelt på 3 weekender over 2-3 måneder, eller 3) dagkursus af en uges varighed.

Man vil anbefale, at der foreløbig på forsøgsbasis tilrettelægges et dagkursus på en uge i form af et internatkursus, således at alle deltagere indlogeres på en egnet kursusejendom.

Denne form må efter erfaringerne fra børne- og ungdomsforsorgens kursusvirksomhed antages at give deltagerne det største udbytte, men den forudsætter, at de tilsynsførende kan frigøres for andet arbejde i en hel uge. Man har ikke nøjere kendskab til, hvor mange tilsynsførende der vil kunne stille sig til rådighed en hel uge, men falder forsøget uheldigt ud, bør man omlægge kursusplanen til weekendformen, hvor man også må anvende internatsformen.

Af geografiske grunde må man opdele landet i 3 kursusdistrikter, som dækker følgende afdelinger:

1) Centrakontoret og Roskilde, Hillerød og Lolland-Falster afdelingerne (+ Bornholms afdeling).

2) Fyns, Kolding og Esbjerg afdelingerne.

3) Ålborg, Århus og Viborg afdelingerne.

Det kan vise sig påkrævet at udskille centralkontorets område til et særskilt distrikt.

Man vil anbefale, at deltagerantallet for hvert kursus ikke overstiger 24.

Da der for tiden rekrutteres 100-150 nye tilsynsførende om året, og da man sigter efter en forøget tilgang, må man anslå, at der vil blive behov for at afholde 1 eller snarere 2 kurser årlig i hvert af de nævnte distrikter.

Det stof, der er behov for at gennemgå på

grundkurset, kan deles op i 2 hovedgrupper. Der er for det første behov for en mere intellektuelt præget indlæring af emner som kriminalret, socialret, psykiatri og de forskellige sociale serviceorganers funktioner, og for det andet er der behov for en mere emotionelt præget indlæring i behandlingsteknikken, metoder i tilsynsarbejdet m.v., hvor hovedopgaven må være en holdningsbearbejdelse af kursusedtagerne.

Med hensyn til den førstnævnte emnegruppe er det ikke muligt inden for den tid, der er til rådighed, at bibringe eleverne praktisk detailviden. Man tilsigter derfor kun at give de tilsynsførende en orientering om hovedlinier og grundprincipper i de nævnte fag, idet man - som det også vil fremgå af nedennævnte timeplan - mener at burde lægge den største vægt på den sidstnævnte emnegruppe.

Hvis grundkurset tilrettelægges som et dagkursus på en uge, vil kurset kunne omfatte en timeplan på ca. 46 timer. Samme timeplan vil kunne indpasses i et kursus over 2-3 week-ends.

For kurset har man opstillet følgende skitsemæssige timeplan:

Kriminalret ca. 4 timer.

Strafbarhed, strafarter, tiltalefrafald, betinget dom, prøveløsladelse, særvilkår, fængsling, domstole, fængselsvæsen, straffeattester.

Socialret ca. 4 timer.

LOF-grundprincipper, hjælpens former, erhvervs/subsistensløse, IP, FP, enkepension, sygeforsikring/sygeløn, arbejdsmarkedsforhold (lærlingelov, medhjælperlov, funktionærlov, fagforeninger).

Psykiatri m.v. ca. 5 timer.

Psykiatriske grundbegreber, psykose, neurose, psykopati, intelligensdefekter, tvangsindlæggelser, behandlingsformer, alkoholisme og narkomani.

Serviceorganer ca. 6 timer.

Børne- og ungdomsforsorgen, socialkontor, forsorgshjem, arbejdsanvisning, revalidering, specialarbejderskoler, særforsorg, mødrehjælp, Kofoeds skole.

Klientbehandling ca. 11 timer.

Holdning til klienten og hans miljø, klientens holdning til tilsynet, samtaleteknik, behandlingsmetoder, etik.

Tilsynsførendefunktionen ca. 6 timer.
Stillingsbeskrivelse, samarbejdet med de professionelle, pligter og beføjelser, diskretion, honorar, beskatning, rapporter og rapportskrivning, aktlæsning, beskrivelses- og notat-teknik.

Tilsynet ca. 10 timer.
Rådgivning, visitering til andre serviceorganer, praktisk hjælp, økonomisk hjælp, kontrolfunktion, institutionsanbringelser, psykiatrisk bistand, gennemførelsen af særvilkår, vilkårsbrud, sanktioner.

Til skitsen skal bemærkes, at man efter at have indhøstet praktiske erfaringer fra det første kursus bør underkaste timeplanen en kritisk revision med henblik på i endnu højere grad at koncentrere undervisningen om klientbehandlingsproblemerne.

Undervisningen bør så vidt muligt lægges an på deltagerens aktive medvirken, herunder navnlig i form af gruppearbejde. For at opnå det størst mulige udbytte af den begrænsede timeplan bør der for en del af fagene udarbejdes et grundigt skriftligt materiale, f.eks. vedrørende kriminalret og socialret, således at deltagerne på forhånd kan orientere sig i stoffet, hvorved man også kan undgå den stive forelæsningsform. Der bør også udarbejdes skriftligt materiale om de sociale serviceorganer, men man kan i øvrigt anbefale, at deltagerkredsen søges sammensat således, at der på et hold er repræsentanter fra forskellige serviceorganer, som kan redegøre for de enkelte organers praktiske arbejde og hjælpemuligheder.

Også for de andre fag vil det være hensigtsmæssigt at udarbejde skriftligt undervisningsmateriale i form af øvelsesopgaver og lignende, ligesom deltagerne inden kurset kan opfordres til at udarbejde en skriftlig fremstilling af problemerne i en konkret tilsynssag, som kan danne grundlag for diskussion.

Der bør i øvrigt udarbejdes en litteraturliste til deltagerne til brug ved videre selvstudium.

Da der er tale om et eksperimentelt program, bør der i forbindelse med kurserne gives deltagerne lejlighed til at fremkomme med deres vurderinger af undervisningen ved afslutningen af hvert kursus.

Med hensyn til lærerkræfterne er man af den opfattelse, at det af hensyn til kontinuiteten, gruppefølelsen og ønsket om at undgå overlappinger mellem de enkelte emneområder ville

være gavnligt at have færrest mulige lærere, helst således at 2 lærere kunne varetage halvdelen af undervisningen hver med bistand af en kursusleder. Man kan ikke se bort fra, at man kan blive nødt til at fordele undervisningen på flere lærere. Lærerne bør rekrutteres lokalt til de regionale kurser, hvor dette er praktisk muligt.

Man må imødesee, at der vil blive behov for særlige lærerkurser, bl.a. med det formål at ud-danne lærere i gruppearbejde.

Løbende instruktion.

Ud over grundkurser for nye tilsynsførende må der tilrettelægges en kontinuerlig undervisning for hele staben af tilsynsførende.

Man vil således anbefale, at der inden for hver enkelt af selskabets afdelinger afholdes i hvert fald et halvårligt møde for alle tilsynsførende i vedkommende afdeling. Disse møder kan afholdes om aftenen eller evt. lørdag eftermiddag og aften og skal dels dække behovet for en løbende orientering om aktuelle spørgsmål og nydannelser i arbejdsområdet, og dels dække behovet for en dyberegående belysning af specielle spørgsmål, som kun kan berøres overfladisk inden for grundkursets timeplan.

Med udgangspunkt i disse møder, men i øvrigt også uafhængigt heraf, bør der i hver lokalafdeling etableres en eller flere studiekredse under ledelse af selskabets lokale, professionelle forsorgsmedarbejdere.

Man mener endvidere, at man stærkt må anbefale at videreføre grundkursets gruppearbejde ved at holde særlige studiekredse eller møder for de tilsynsførende, som har lært hinanden at kende på grundkurset, således at de fastholdes i et løbende samarbejde, hvor de gensidigt kan konfrontere hinanden med den praktiske anvendelse af den teoretiske viden, de i fællesskab tilegnede sig på grundkurset.

Man må i den fortløbende instruktion lægge hovedvægten på den professionelle forsorgsmedarbejders vejledning (d.v.s. gruppesupervision) af de tilsynsførende gennem en drøftelse af behandlingsproblemerne i konkrete tilsynssager.

Det vil i øvrigt også kunne anbefales, at der i forbindelse med den fortløbende instruktion søges afholdt weekend-møder i internatsform, hvor de tilsynsførende kan få en bredere kontakt indbyrdes og med de professionelle forsorgsmedarbejdere.

Institutionsbesøg.

Man vil endvidere anbefale, at undervisningsvirksomheden suppleres med besøg på forskellige institutioner, som de tilsynsførende bør have kendskab til, f.eks. fængsler, statshospitalet, herberger, forsorgshjem, specialarbejderskoler, Kofoeds skole, alkoholambulatorier og naturligvis først og fremmest forsorgsselskabets egne ungdomspensioner og andre institutioner.

Institutionsbesøgene vil få større værdi, hvis de kan kombineres med gruppesamtaler med institutionspersonalet.

Overgangsordning.

Ved etableringen af en mere systematisk instruktion må man tage stilling til, hvorledes man skal forholde sig over for den eksisterende stab af tilsynsførende, som repræsenterer et stort udækket behov for instruktion.

Med hensyn til det foreslåede grundkursus vil man finde det værdifuldt, at der til hvert kursus indkaldes nogle tilsynsførende, som har et større antal løbende tilsyn og langvarig erfaring i tilsynsarbejdet, da disse kan have en inspirerende og aktiviserende indflydelse på de mere uerfarne kursusedtagere.

Det vil kun være muligt at lade en begrænset kreds af de nuværende tilsynsførende få adgang til grundkursus, med mindre der kan etableres et større antal kurser end ovenfor foreslået, men den fortløbende orienterings- og instruktionsvirksomhed bør omfatte ikke alene de nytillkomne, men også alle de nuværende tilsynsførende.

Økonomiske konsekvenser.

Man har ikke foretaget konkrete undersøgelser af, hvilke udgifter den skitserede instruktionsplan kan forventes at medføre, men man mener dog, at man på grundlag af erfaringer andet steds fra kan anslå de omtrentlige omkostninger.

Et grundkursus for 24 deltagere må anslås til koste ca. 20.000 kr. til dækning af kost og indkvartering, lærerhonorarer og rejseudgifter m.v. Der er herved bortset fra eventuelle udgifter til godtgørelse af tabt arbejdsfortjeneste, fri vikar og lignende.

Grundkursusplanen vil således for 6 kurser årlig koste ca. 120.000 kr.

Udgifterne til regelmæssige orienteringsmøder og studiekredse vil variere stærkt fra afdeling til afdeling. Til de større møder vil det være nødvendigt at leje lokaler, men ved cen-

tralkontoret og de fleste lokalafdelinger har man mulighed for at afholde mindre studiekredse i selskabets egne lokaler.

Man vil skønmæssigt anslå, at denne fortløbende instruktionsvirksomhed vil koste ca. 60.000 kr. årlig.

Udgiften til den i indledningen nævnte leder af undervisningsarbejdet samt kontorhjælp m.v. må anslås til ca. 50.000 kr.

Man mener endelig at burde pege på muligheden af at få tilskud til undervisningen efter reglerne for aftenskolerne, ligesom man ville kunne opnå visse besparelser, dersom der var mulighed for at henlægge nogle af kurserne til fængselsvæsenets anstalter. Dette sidste vil i øvrigt indebære andre fordele, idet kursusedtagerne dels fik lejlighed til at se et fængsel, og dels kunne konfronteres med grupper af fængselspersonalet og indsatte i en gruppedebat som led i undervisningen.

E. Udvalgets overvejelser

Udvalget kan fuldt ud tilslutte sig arbejdsgruppens synspunkter om, at man af praktiske og økonomiske grunde må se bort fra muligheden af at tilrettelægge en egentlig uddannelse for de honorarlønnede tilsynsførende, men at man bør bestræbe sig på at dække det eksisterende behov for en bedre organiseret og udbygget instruktionsvirksomhed, og at dette bør ske i nøje tilslutning til det praktiske forsorgsarbejde.

Udvalget har overvejet, om deltagelse i instruktionskurser må være en forudsætning for at arbejde som tilsynsførende. Udvalget kan tiltræde arbejdsgruppens synspunkter om, at man kan undlade at inddrage de tilsynsførende, som kun ønsker at få tildelt et enkelt tilsyn, i instruktionsvirksomheden, og at det også vil være forsvarligt at se bort fra de tilsynsførende, som er i besiddelse af særlige faglige forudsætninger. Bortset herfra bør alle de tilsynsførende have mulighed for at deltage i instruktionsvirksomheden, men udvalget er vejet tilbage for at foreslå, at der stilles krav om, at alle tilsynsførende skal gennemgå det omtalte grundkursus, idet det ville være beklageligt, om et sådant krav medførte, at nogle i øvrigt egnede emner ville vige tilbage for at lade sig indrullere i tilsynsarbejdet. Noget andet er, at deres villighed til at deltage i kursusvirksomheden må indgå i vurderingen af deres egnethed og kan blive afgørende for, om forsorgsselskabet ønsker at be-

skikke dem som tilsynsførende, og om man også vil finde dem egnede til at varetage vanskeligere tilsyn.

1. Grundinstruktion.

Med hensyn til den introduktion til arbejdet, som de nye tilsynsførende får i form af en mundtlig instruktion, kan udvalget tiltræde, at denne fortsat bør gives i individuel form til alle nye tilsynsførende.

Som allerede nævnt har forsorgsselskabet i oktober 1969 udsendt en ny skriftlig vejledning for tilsynsførende, og det er udvalgets indtryk, at vejledningen vil være et godt hjælpemiddel for den nye tilsynsførende, og at også den mere erfarne tilsynsførende vil kunne have stort udbytte af denne vejledning i det løbende tilsynsarbejde.

Det er i udvalgets 1. betænkning, side 27, oplyst, at enkelte nye tilsynsførende i København får lejlighed til uden honorar at følge arbejdet på selskabets centralkontor i nogle uger, inden der tildeles dem tilsyn.

I tilknytning til udvalgets nuværende drøftelser har selskabet oplyst, at denne form for oplæring har været anvendt over for nye tilsynsførende, som mødte uden særlige forudsætninger for arbejdet. Den har imidlertid kun været anvendt i ganske få tilfælde, fordi de tilsynsførende på grund af andet arbejde som regel ikke er i stand til at gøre tjeneste i selskabets kontortid, hvortil kommer, at denne *volontørtjeneste* er for belastende for selskabets faste forsorgsmedarbejdere, når henses til disses øvrige arbejdsopgaver.

Udvalget finder anledning til at udtale, at en sådan praktisk tjeneste må anses for et meget vigtigt led i indføringen i tilsynsarbejdet, ganske på linie med socialrådgiverelevernes praktiktjeneste. Man vil anbefale, at selskabet undersøger mulighederne for at gennemføre en sådan volontørtjeneste, først og fremmest for de nye tilsynsførende som møder uden særlige, faglige forudsætninger for arbejdet, bl.a. for at klarlægge, om de er egnede i det praktiske arbejde.

Med hensyn til det af arbejdsgruppen foreslåede *grundkursus* for nye tilsynsførende, kan udvalget tiltræde, at der er behov for en mere systematisk indlæring af en række grundprincipper i tilsynsarbejdet, og man kan anbefale, at en ordning, der i sine hovedlinier svarer til den af arbejdsgruppen foreslåede kursuskitse, forsøgsvis føres ud i livet.

Udvalget har ikke fundet det påkrævet at tage stilling til arbejdsgruppens forslag med hensyn til fagområder og den indbyrdes fordeling af antallet af undervisningstimer mellem de enkelte fag. Man finder, at den nærmere fastlæggelse af undervisningsplanen bør finde sted, efterhånden som man gennem de første kurser indhøster de fornødne praktiske erfaringer, ligesom undervisningsplanen i øvrigt til enhver tid skal kunne ændres i takt med udviklingen og skiftende behov.

Udvalget har overvejet arbejdsgruppens forslag om formen for disse grundkurser og er enig med arbejdsgruppen i, at der er mange fordele forbundet med internatskurser. Man skal dog fremhæve, dels at internatskurser er forholdsmæssigt mere kostbare, dels at det ikke er uden betænkeligheder at give de tilsynsførende, som ikke vil have nogen nævneværdig praktisk baggrund, en så koncentreret undervisning, som et ugekursus er udtryk for. Derfor bør man muligvis foretrække en større spredning af undervisningen, således at de tilsynsførende kan få lejlighed til at sætte sig ind i mindre emneområder ad gangen, samtidig med at de selv arbejder med stoffet i praksis. Som også nævnt af arbejdsgruppen må man formode, at mange af de tilsynsførende på grund af deres hovederhverv vil være ude af stand til at deltage i en uges heldagskursus, eller kun vil kunne deltage, hvis forsorgsselskabet holder dem skadesløs for udgifterne til en vikar i deres hovedstilling, hvilket vil betyde en væsentlig stigning i omkostningerne for instruktionsvirksomheden.

Udvalget mener derfor at måtte anbefale, at det nævnte grundkursus søges tilrettelagt primært som aftenmøder, i det omfang dette er praktisk muligt, d.v.s. i hvert fald i København og i de større provinsbyer.

I de distrikter, hvor de tilsynsførende skal samles fra et større geografisk område, vil der skulle afses så megen tid til rejsen til og fra mødestedet, at det ikke vil være muligt at afholde møder efter normal arbejdstids ophør, således at kun lørdag og søndag vil være til rådighed. For ikke at trække for store vekslers på de tilsynsførendes fritid ved at sprede undervisningen over et større antal fridage, vil det formentlig være mest hensigtsmæssigt at samle undervisningen i tre lange weekender med indkvartering i egnede kursusjendomme eller på de af fængselsvæsenets anstalter, der disponerer over de fornødne faciliteter.

Her ud over vil der eventuelt kunne blive

tale om at afholde internatskurser af en uges varighed for tilsynsførende uden erhverv, som det måtte være påkrævet at indkalde til kursus fra et meget stort geografisk område.

Til arbejdsgruppens bemærkninger om lærerkræfterne bør efter udvalgets opfattelse tilføjes - hvilket i øvrigt også er forudsat af arbejdsgruppen - at det er af central betydning for værdien af undervisningen, at lærerne så vidt muligt rekrutteres blandt forsorgsselskabets faste medarbejdere, dels fordi det er vigtigt, at undervisningen har den allernærmeste relation til det praktiske tilsynsarbejde, dels fordi der herved gennem kurserne kan skabes den tætte, personlige kontakt mellem de to parter, den tilsynsførende og den faste forsorgsmedarbejder, hvis positive samarbejde er en væsentlig forudsætning for et godt forsorgsarbejde.

2. Efterfølgende instruktion.

Med hensyn til arbejdsgruppens indstilling vedrørende den løbende instruktion af alle de aktive tilsynsførende kan udvalget i det hele tilslutte sig arbejdsgruppens forslag.

Det er selskabets erfaring, at de tilsynsførende har et betydeligt behov for en nærmere kontakt med de faste medarbejdere, og der er altid stor tilslutning til de møder, der arrangeres for de tilsynsførende. Gennem regelmæssige møder, hvor man kan drøfte forløbet af konkrete tilsyn, og hvilke muligheder der er for at løse aktuelle tilsynsproblemer, vil de faste medarbejdere kunne give de tilsynsførende en værdifuld og hårdt tiltrængt støtte.

Et nyt forbindelsesled mellem selskabet og de tilsynsførende er etableret i 1968, idet bladet »Fængselsfaglige Meddelelser«, som direktoratet for fængselsvæsenet har udgivet i en årække, er blevet afløst af bladet »Kriminalforsorgen«, der er et fælles meddelelsesorgan for fængselsvæsenet og forsorgsselskabet. Dette tidsskrift, hvis udgivelse finansieres af staten, udkommer med 4 hæfter om året og udsendes bl.a. til samtlige tilsynsførende, som herigenom kan følge med i den faglige debat og orientering, og også de tilsynsførende kan give deres mening til kende gennem indlæg i bladet. Udvalget finder det meget vigtigt, at bladet benyttes til løbende orientering om relevante nyordninger m.v.

3. Organisatorisk tilrettelæggelse af kursusvirksomheden.

Med hensyn til den organisatoriske tilrette-

læggelse af kursusvirksomheden har arbejdsgruppen anbefalet ansættelse af en kursusleder under forsorgsselskabet, men har endvidere peget på muligheden for et nærmere samarbejde med Danmarks sociale Højskole ved planlægningen og iværksættelsen af den foreslåede instruktionsvirksomhed.

Udvalget har inddraget fængselsvæsenets centralskole i sine drøftelser som en anden mulig, koordinerende indsats.

Udvalget er af den opfattelse, at det såvel økonomisk som fagligt vil være mest hensigtsmæssigt, at instruktionsvirksomheden tilrettelægges af en undervisningsinstitution med erfaring i kurser af denne art.

Direktoratet for fængselsvæsenet har oplyst, at fængselsvæsenets personaleskole nu har en heltidsansat leder, og at skolen har mulighed for at udbygge sin undervisning væsentligt. Det vil dog muligvis være vanskeligt for skolen at administrere lokale kurser uden for København.

Medlemmer af uddannelseskommissionen for det sociale område og dennes sekretær har deltaget i udvalgets behandling af det omtalte spørgsmål, og det er herved oplyst, at uddannelseskommissionen sigter mod at koordinere de eksisterende former for sociale uddannelser med Danmarks sociale Højskole som den centrale uddannelsesinstitution. Den foreslåede kursusvirksomhed for forsorgsselskabets tilsynsførende hører efter deres opfattelse ind under de områder, der naturligt bør inddrages under højskolens virksomhed.

Danmarks sociale Højskole, som har været repræsenteret i arbejdsgruppen og på udvalgs-møder, har over for udvalget oplyst, at højskolen gerne vil indgå i et nært samarbejde med Dansk Forsorgsselskab om gennemførelse af en intensiveret instruktion af de private tilsynsførende og vil stille sig positivt til en anmodning om at medvirke ved tilrettelæggelsen af kriminalforsorgens kursusvirksomhed. Der er nu oprettet sociale højskoler i København, Århus og Odense, som vil kunne bistå med at arrangere kurser i de af arbejdsgruppen nævnte regioner.

Udvalget vil derfor foreslå, at tilrettelæggelsen af kursusvirksomheden overlades til Danmarks sociale Højskole, men naturligvis i nøje samarbejde med forsorgsselskabet, ikke alene for så vidt angår lærerkræfterne som ovenfor nævnt, men også med hensyn til indholdet af undervisningen, idet udvalget, som også tidli-

gere berørt, lægger stor vægt på, at instruktionen af de honorarlønnede tilsynsførende bevarer en tæt forbindelse med det praktiske forsorgsarbejde.

Gennemførelsen af udvalgets forslag til intensivering af instruktionen af de honorarlønnede tilsynsførende vil medføre en udgiftsforøgelse på forsorgsselskabets budget. Udvalget finder det ikke praktisk eller rimeligt at søge denne specielle undervisningsvirksomhed finansieret gennem tilskud efter reglerne om aftenskoler, således som arbejdsgruppen har været inde på. Danmarks sociale Højskole har over for udvalget oplyst, at højskolen i hvert fald ikke i indeværende eller næste finansår vil være i stand til over sit budget at afholde udgifter i forbindelse med en eventuel ledelse af kursusvirksomheden.

Selv om det må blive nødvendigt, at forsorgsselskabet i de første år yder højskolen betaling for dette tilrettelæggelsesarbejde, må udvalget efter de foreliggende oplysninger gå ud fra, at denne betaling bliver væsentligt mindre end administrationsudgifterne ved forsorgsselskabets egen tilrettelæggelse af kurserne.

Udvalget finder det meget ønskeligt, at kurserne i et vist omfang henlægges til fængelsvæsenets anstalter. Direktoratet for fængelsvæsenet er enig heri. En sådan ordning indebærer ikke alene økonomiske, men også instruktionsmæssige fordele (besigtigelse af anstalten, samarbejde med anstaltens personale, herunder forsorgsmedarbejdere).

Udvalget skal som sin *konklusion* anbefale, at Dansk Forsorgsselskab i samarbejde med Danmarks sociale Højskole (ledelsen af kursusvirksomheden) og direktoratet for fængelsvæsenet, herunder lederen af fængelsvæsenets personaleskole, nærmere udformer planer for den omtalte kursusvirksomhed og henstille, at de fornødne bevillinger til denne instruktionsvirksomhed snarest tilvejebringes.

4. Dissens

Et udvalgsmedlem (Schlegel) mener, at igangsættelse af en egentlig kursusvirksomhed afgjort må frarådes. Et kursus vil være langt mere omfattende, end formålet kræver. Det, denne kategori af tilsynsførende skal vide besked om, er forsorgsselskabets organisation og virke, formålet med dette virke, og hvorledes selskabet søger at opfylde formålet. Endvidere skal de vide noget om, hvilke sociale institutioner eller myndigheder, de kan søge at samarbejde med, og

hvorledes de kan sætte sig i forbindelse med dem. Endelig skal de vide, hvilke midler der står til rådighed, hvis den, der føres tilsyn med, ikke skulle være tilstrækkelig villig til at samarbejde. Om alt dette, såvel som om de almindelige regler for tilsynsarbejdets udførelse, vil den instruktion, der udleveres, give fornøden oplysning, og denne kan om fornødent uddybes ved samtaler med den af de faste medarbejdere, der skal føre overtilsynet. Yderligere vil det være formålstjenligt, at der inden for forsorgsselskabets forskellige afdelinger med passende mellemrum holdes møder, hvor afdelingslederen og samtlige tilsynsførende, faste og ikke faste, kan drøfte de spørgsmål, som måtte være af interesse for arbejdets udførelse. Dette vil kun være en udbygning af, hvad der allerede nu sker, og vil være fuldt ud tilstrækkeligt og betydelig mindre bekosteligt end det af arbejdsgruppen stillede forslag.

5. Udgifter.

Med hensyn til udgifterne ved den omhandlede instruktionsvirksomhed henvises til de oplysninger, som er givet af arbejdsgruppen, jfr. ovenfor side 20.

Til belysning af udgifterne ved grundkurser har rektor Aage Valbak, Danmarks sociale Højskole, i august 1969 efter anmodning sendt følgende budget til udvalgets formand. Budgettet angår et et-uges internatkursus (6 dage à 6 undervisningstimer) for 24 tilsynsførende:

Tilrettelæggelse/ledelse/administration	kr. 4.000,-
Undervisningsudgifter incl. ekskursion	- 6.500,-
Undervisningsmateriale incl. håndbog	- 1.200,-
Opholdsudgifter - 24 kursister à kr. 420,-	- 10.000,-
Rejseudgifter - 24 kursister à kr. 50,-	- 1.200,-
Diæter, rejse m.v. til lærere + kursusleder	- 2.000,-
	ialt kr. 24.900,-

Ved afholdelse af 6 kurser à 24 = 144 deltagere i alt inden for et år vil prisen for det første kursus som anført blive kr. 24.900,-, prisen for de efterfølgende 5 kurser vil andrage 23.900,- pr. kursus, idet posten for tilrettelæggelse, ledelse, administration nedsættes til kr. 3.000,- pr. kursus.

6 kurser inden for et år vil således samlet beløbe sig til en udgift på ialt kr. 144.400,—.

Ved afholdelse af 5 ugekurser à 30 = 150

deltagere i alt udgør den samlede årlige udgift kr. 136.000,-.

Rektor Aage Valbak har udtalt, at kurser af den omtalte art uden effekttab vil kunne gennemføres med et noget højere deltagerantal end 24.

Ved budgettets udarbejdelse er der ikke taget hensyn til den eventuelle billiggørelse, som kan

fremkomme ved en delvis henlæggelse af kurserne til fængelsesvæsenets anstalter.

Med hensyn til udgifterne ved den fortløbende instruktionsvirksomhed, der er omtalt ovenfor side 20, har udvalget ingen bemærkninger til arbejdsgruppens angivelse (ca. kr. 60.000 årlig).

Bilag 1.

Tilsynsførendes fordeling efter erhverv pr. 14. januar 1969
(til sammenligning anføres de tilsvarende tal pr. 1. april 1966)

	København		Uden for København		I alt	Pr. 1.4.66
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder		
Jurister	6	2	7	1	16	19
Kordegne m. v.	9	–	19	–	28	28
Præster	8	–	87	–	95	91
Skolevæsen	7	–	81	4	92	76
Politi	27	–	87	1	115	94
Socialrådgivere	12	23	37	49	121	74
Ansæt ved socialkontorer	8	1	44	3	56	49
– – børneforsorg	3	1	7	–	11	2
– – reva./arb.anvisn.	10	1	28	2	41	27
– – alkoholforsorgen	–	1	9	2	12	1
– – andre soc. inst.	19	5	16	13	53	23
Handel og kontor	31	3	73	1	108	84
Landbrug	–	–	10	–	10	8
Læger	–	–	5	1	6	6
Fængselsvæsn. fors. medarb.	2	–	12	–	14	7
– andre	7	–	55	–	62	32
Pensionister	3	–	2	–	5	7
Kvinder uden erhverv	–	23	–	48	71	81
Andre	25	4	48	13	90	89
	177	64	627	138	1006	798

Antal tilsyn varetaget af honorarlønnede tilsynsførende pr. 14. januar 1969
(til sammenligning anføres de tilsvarende tal pr. 1. april 1966)

	København	Uden for København	I alt	Pr. 1.4.66
1 tilsyn	68	269	337	313
2- 3 tilsyn	58	165	223	196
4- 5 tilsyn	38	88	126	81
6- 7 tilsyn	15	55	70	51
8-10 tilsyn	14	35	40	41
11-15 tilsyn	12	28	40	31
16-20 tilsyn	8	7	15	19
21-25 tilsyn	3	3	6	11
26-30 tilsyn	8	6	14	10
31-35 tilsyn	3	2	5	6
36-40 tilsyn	1	2	3	3
41-45 tilsyn	0	0	0	3
46-50 tilsyn	1	0	1	2
51-60 tilsyn	1	1	2	1
over 60 tilsyn	0	0	0	1
	230	661	891	769
Uden tilsyn	11	104	115	29
	241	765	1006	798

